

Transparency International Greenland-ip

MALITTARISASSAI

2011-mi aggussip 31-anneersut, 2012-imi januaarip 23-anni/apriilip 23-anni aammalu 2013-imi oktobarip 30-anni/novembarip 26-anni/apriilip 14-anni 2015-imi/ aprilli 25-anni 2019/ marsip 19-ianni 2025 allanngortinneqartut

1. Taaguutaa najugaqarfialu

- 1.1. Peqatigiiffiup taaguutigaa **Transparency International Greenland (TIG)**. Taaguutaata aappaa Trasparency Greenland (TG)
- 1.2. Peqatigiiffiup najugaqarfigaa Kommuneqarfik Sermersooq, Kalaallit Nunaat.

2. Siunertaa

- 2.1. Peqatigiiffiup siunertaraa TI suleqatigalugu nuna tamakkerlugu nunanilu tamalaani peqquserluttuliornerup pinaveersaartinnissaa. Peqquserluttuliorneq tassaavoq iluanaarniutigiinnarlugu oqartussaassusiligaanermik atornerluineq.
- 2.2. Oqartussaasoqarfiit paasissutissanik inunnut tamanut isertuussinginnissaasa annertuumik suliniutigineratigut peqquserluttuliorneq peqatigiiffiup akiorniarpaa aammalu peqquserluttuliornerup suuneranik ajoqutaanillu ilisimasat siaruartissallugit.
- 2.3. TI-p najoqqutassasa malinnissaannut peqatigiiffik imminut pisussaaffilerpoq imaaliornikkut:
 - Nammineq suliffiutilinni pisortallu suliniaqatigiiffiini inatsisit, allaffissornikkut suleriaatsit il.il. eqqummaarilluni malinnaavigalugit, taamaaliornikkut pissusilersuutit peqquserluttuliornermik pilersitsisinnaasut imaluunniit suusupaginnilersitsisinnaasut eqqumaffiginiarlugit, taavalu aamma
 - Sanngeequtaasinnaasunik uparuaasarnikkut aammalu pitsanngorsaataasinnaasunik siunnersuuteqartarnikkut

3. Siulersuisut

- 3.1. Siulersuisut siulittaasoqarput aammalu ataatsimeersuartut aalajangiinerat malillugu sisamanik imaluunniit arfinilinnik ilaasortaqlutik.
- 3.2. Siulittaasoq siulersuisunilu ilaarsutat ukioq allortarlugu ataatsimeersuartunit qinerneqartassapput. Siulittaasoq marloriaq toqqaqqinneqarsinnaavoq. Taakku saniatigut sinniisussaq ataaseq imaluunniit sinniisussat marluk ukiumi ataatsimi atasussat ataatsimeersuartut qinertassavaat. Qinerneqaaqqittoqarsinnaavoq.
- 3.3. Siulersuisunut ilaasortassanik sinniisussanilluunniit qinersinermi qinigassanngortittoq ataaseq arlallilluunniit naligiimmik qinerneqarpata, qinersineq makitsinikkut aalajangerneqassaaq.
- 3.4. Siulersuisut ilaasortanik suli marlunnik ilasinnaapput, peqquserluttuliornerup akiorniarneranut pitsaaliorneranullu immikkut ilisimasalinnik.
- 3.5. Siulersuisunut ilaasortassamik qinersinermilu ilaasortanngortup naleqquttunik misilittagaqarnissaa pingaartinneqassaaq. Siulersuisuni ilaasortaattassaaq inuttut namminermissut taamaallaat qinerneqartassaaq. Siulersuisunut ilaasortaq allat sinnerlugit sulisinnaanngilaq, namminerlu isummersuutini kisimi akisussaaffigalugit. Siulersuisunut ilaasortaq tusaamanerlugaassanngilaq Naalackersuisunut ilaasortaalluni qinikkatut sulisuussanani imaluunniit Folketingimut, Inatsisartunut kommunalbestyrelsimulluunniit qinequsaartuussanani.
- 3.6. Siulersuisut inissititerlutik ataatsimeeqqaarnerminni siulittaasup tullianik toqqaassapput.
- 3.7. Qinigaaffimmi siulersuisunut ilaasortanik tunuortoqassagaluarpata, sinniisooq siulersuisunut ilaasortanngussaaq ileqquusumik ataatsimeersuarnissap tulliaata tungaanut. Siulersuisunut ilaasortat sisamanik ikinnerulissagunik ataatsimeersuarnissamut aggersaasoqassaaq siulersuisunut

sinniisussanik qinersisoqassalluni. Ilaasortaajunnaarsimasumut taarsiullugu siulersuisunut ilaasortamik nutaamik ilaasortanngortitsineq qinigaaffiup naanissaata tungaanuinnaq atuutissaaq. Nutaanik ilaasortaqaqalernissaaq ajornarpat, siulersuisut aalajangersinnaapput ataatsimeersuartoqarnissaata tungaanut ingerlaannarniarlutik. Siulittaasoq tunuarpat siulittaasup tullia tullianik ataatsimeersuartoqarnissaata tungaanut siulittaasutut atuutissaaq.

4. Qinigaaffiup nalaani siulersuisunut ilaasorta quniarpat, ataatsimeersuaqqinnissap tungaanut sinniisussaaq siulersuisunut ilaasortanngussaaq. Tunuartoqarnera pissutigalugu siulersuisunut ilaasortat sisamaniit ikinnerulerpata siulersuisunut ilaasortat ilaniarlugit ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq. Ilaasorta quniarpat taarserlugu siulersuisunut ilaasortanngortoq nutaaq qinigaaffiup naanissaata tungaanut taamaallaat siulersuisunut ilaasortaasinnaavoq. Siulittaasoq tunuarpat siulittaasup tullia tullianik ileqqusumik ataatsimeersuarnissap tungaanut siulittaasutut sulissaaq.
- 4.1 Ataatsimeersuarnermi aalajangikkat siulersuisut suliarissavaat.
- 4.2 Ilaasorta quniarpat imaluunniit naatsorsuutit kukkunersuisoq kissaateqaraangat siulersuit qanorluunniit akulikitsigisumik ataatsimiisinnapput, ikinnerpaamilli ukiumut sisamariarlutik, tassalu qaammatini februaari, maaji agusti novembarilu. Ukiumut qaangiuttumut naatsorsuutit kukkunersuukkut tiguqareeraangata maajip qaammataani siulersuisut ataatsimiittassapput.
- 4.3 Sivikinnerpaamik ullunik qulinik piffissaliilluni siulersuisut ataatsimiigiqaquneqartassapput. Sivikinngerusumilli piffissaliisoqarsinnaavoq siulersuisunut ilaasortat tamarmiullutik najuuppata ataatsimiinnissamullu isumaqataallutik, ataatsimiigiqaqusinnissamut piffissaliiffissaaq eqqortinneqanngikkaluortoq. Siulersuisut aalajangiisinnassuseqarput ilaasortat ikinnerpaamik sisamat najuuppata.
- 4.4 Siulersuisut aalajangiineri amerlanerussuteqarnikkut pisassapput, kisiannili takuuk immikkoortoq 12.
- 4.5 Taasineri amerlaqatigiittoqarpat siulittaasup taasineri aalajangiisussaaq.
- 4.6 Siulersuisut isumaqatigiinniarneri allattaavinnut allatorneqassapput, aalajangiinerit tamarmik tassunga allanneqarlutik. Kingusinnerpaamik ataatsimiinnerup tulliani siulersuisunut ilaasortat najuuttut allattaavik atsiortassavaat.

5. Ataatsimeersuarneq

- 5.1 Ataatsimeersuarneq oqartussaanerpaavoq. Ukiut tamaasa ukiup naatsorsuusiorfiusup naannginnerani qaammatit sisamat siqqullugit makku oqaluuseralugit ileqqusumik ataatsimeersuartoqartassaaq:
 1. Aqutsisussamik imaqarniliortussamillu qinersineq
 2. Oqaluuserisassat akuerineqarnerat
 3. Siulersuisut nalunaarutaat.
 4. Ukiumut naatsorsuutit kukkunersuisumit oqaaseqaaserneqarsimasut saqqummiunneqarnerat
 5. Suliniutissatut pilersaarutip aammalu aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusiap saqqummiunneqarnerat
 6. Ilaasortaanermut akiliutip aalajangerneqarnera
 7. Sinneqartoorutit sumut atornerneqarnissaannik imaluunniit naatsorsuutit akuerineqartut naapertorlugit annaasat matussusernissaannik aalajangiineq.
 8. Ilaasortat siunnersuutaat tiguqarsimasut
 9. Siulersuisunik qinersineq, siulittaasumik sinniisussanillu qinersineq ilanngullugit
 10. Kukkunersuisumik qinersineq
 11. Taasariallit allat.

5.2 Ataatsimeersuarnermi imaluunniit siulersuisuni amerlanerussuteqartut imaluunniit peqatigiiffiup ilaasortaasa sisamararterutaasa piumasarippassuk immikkut ittumik ataatsimeersuartaqassaaq, ataatsimeersuarnermi suut oqaluuserineqassanersut allassimassalluni.

6. Ataatsimeersuariaqqusineq il.il.

6.1 Ullunik 14-inik piffissaliilluni allaganngorlugu ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq, immikkulli ittumik ataatsimeersuariaqqusineri piffissaliussa qullunut arfineq-pingasunut sivikillineqarsinnaavoq. Ataatsimiigiqqusissut oqaluuserisassat suunerinik imaqqassaaq.

6.2 Ataatsimeersuarnermi oqaluuseriumasat, ataatsimeersuarnissaq ullunik arfineq-pingasunik sioqqullugu, allakkatigut ulluinnarni aqutsisunut tunniunneqareersimassapput. Aatsaat ataatsimiigiqqusineri taaneqarsimappat imaluunniit ataatsimeersuarnissaq ullunik sisamanik sioqqullugu siunnersuut oqaluuserineqassasoq nalunaarutigineqarsimappat, siunnersuut ataatsimeersuarnermi oqaluuserineqarsinnaavoq.

6.3 Najuuttut tamarmik ataatsimeersuaqataasinnaapput oqaaseqarsinnaatitaallutillu, ilaasortalli tamarmik siunnersuuteqarsinnaapput taasisinnaallutillu.

7. Aqutsisoq

7.1 Aqutsisoq ataatsimeersuartut namminneq qinertassavaat, ulluinnarnilu suleriaasissartik namminneq aalajangertassallugu. Ataatsimeersuarnerup imaqarniliornera aqutsisumit siulersuisunillu tamarmiusunit atsiorneqassaaq.

8. Aalajangiineq

8.1 Ataatsimeersuartut amerlanerussuteqarnikkut aalajangiissapput, takuulli imm. 2 aamma 3. Ilaasorta q ataaseq taasinermik ataatsimik naleqarpoq.

8.2 Pisinissamat, tuniniaanissamat illuutinullu aalaakkaasunut qularnaveeqqusiinissamat, attartornermut isumaqatigiissusiornissamat atuukkunnaarsitsinissamullu, malittarsassanik allannguinnissamat siunnersuutit taamaallaat ataatsimeersuarnermi aalajangiiffigineqarsinnaapput, ilaasortat marlunnik pingajorarterutaat aammalu minnerpaamik marlunnik pingajorarterutillit akuersippata. Minnerpaamik ilaasortat marlunnik pingajorarterutaat ataatsimeersuarnermi najuutinnigippata, ataatsimeersuariartulli minnerpaamik marlunnik pingajorarterutaasa siunnersuut isumaqatigippassuk, nutaamik ataatsimeersuartaqarnissaanut ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq. Ataatsimeersuarnermi tamatumami minnerpaamik marlunnik pingajoqarterutilli siunnersuut akuerisinnaavaat, apeqquataatinngagu qassit ataatsimeersuariarsimanersut.

8.3 Allakkatigut piginnaassusiliinikkut

9. Ulluinnarni aqutsineq

9.1 Siulittaasoq imaluunniit siulersuisut toqqagaat ulluinnarni aqutsisuussaaq.

9.2 Ulluinnarni aqutsisoq sulisussanik atorfinitsisinnaavoq soraarsitsisinnaallunilu. Peqatigiiffiup anguniagaasa anguniarneranni ulluinnarni aqutsisup siulersuisut suleqatigissavai.

9.3 Siulersuisut peqatigiiffiullu ulluinnarni attaveqatigiinnerat ulluinnarni aqutsisup isumagissavaa, taakkununnga ilaalluni sulisunut tunngasut il.il.

9.3 Peqatigiiffiup aqunneqarnera ingerlanneqarneralu ulluinnarni aqutsisup akisussaaffigaa. Pissutsit peqatigiiffiup atugarisaanut naleqqiullugit qaqutigoortut imaluunniit annertuumik sunniutillit ulluinnarni aqutsisup aalajangiiffigisassarinnigilai.

10 Ilaasortat

10.1 Inuit ataasiakkaat, suliffeqarfiit suliniaqatigiiffiilu, peqatigiiffiup siunertaanik tamarsersuisut, ilaasortaasinnaapput. Peqatigiiffiilli naalakkersuineri suliallit (partiit) ilaasortannorsinnaanngillat.

- 10.2 Ilaasortat ataatsimiinnerni tamani peqatigiiffiup aaqqissugaani ataatsimeeqataasinnaapput. Ilaasortat ataatsimiinnerni tamani oqaaseqarsinnaatitaapput.
- 10.3 Ilaasortaajunnaartoqartillugu, ilaasortaajunnaarsitsisoqartillugu, toqusoqartillugu imaluunniit akiliisinnaajunaartoqartillugu ilaasortaq ilaasortat allattorsimaffiannit erniinnaq peerneqassaaq. Ukiup naatsorsuusiorfiusup aallartinneraniit qaammatit pingasut qaangiutinnginnerini toqusoqarsimappat imaluunniit akiliisinnaajunnaartoqarsimappat ilaasortaannermut akiliut tamarmi utertinneqassaaq.
- 10.4 Ilaasortaq peqatigiiffiup siunertaanut akerliusumik iliuuseqarpat ilaasortaajunnaarnissaanik siulersuisut aalajangiisnaapput.
- 10.5 Ilaasortaq ukioq ataaseq sinnerlugu ilaasortaannermet akiliuteqarsimanngitsaq ilaasortaajunnaartutut naatsorsuussaassaaq ilaasortallu allattorsimaffiannit peerneqassalluni.

11 Siunnersuisartut ataatsimiititaliallu immikkut suliallit

- 11.1 Siunnersuisussanik imaluunniit ataatsimiititalianik immikkut sulisussanik siulersuisut pilersitsisnaapput.

12 Sinniisuusinnaatitaaneq

- 12.1 Siulersuisunut siulittaasoq ulluinnarnilu aqutsisoq imaluunniit siulersuisunut ilaasortaq alla avammut akisussaaffeqarput.

13 Naatsorsuutit kukkunersiunerlu

- 13.1 Peqatigiiffiup naatsorsuutai inatsisit naapertorlugit suliarineqartassapput.
- 13.2 Naatsorsuutit kukkunersiuisumit naalagaaffimmit akuerisamit imaluunniit kukkunersiuisutut nalunaarsorneqarsimasumit siulersuisut qinigaannit kukkunersiorneqartassapput. Kukkunersiuisoq ukiumut ataatsimut qinerneqartassaaq. Ukiumut kingullermut naatsorsuutit kukkunersiukkat ukiut tamaasa aprillip aallaqqaataani siulersuisunut saqqummiunneqartassaput.
- 13.3 Peqatigiiffiup ukioq naatsorsuusiorfia januaarip aallaqqaataanniit decembarip 31-annut ingerlasarpoq. Naatsorsuutit peqatigiiffiup ingerlataanut akiitsuinullu, taassuma aningaasaqarnikkut inissisimanageranut kiisalu angusanut sapinngisamik piviusorsioortumik tikkuussisuussapput nakillilliniisassamut peqqussutit pisariaqartullu suliarineqarsimasut kiisalu unerartitat tunngavigalugit naatsorsuusiorneqartassallutik. Siulersuisut nakkutigisarissavaat naatsorsuutininik eqqortunik suliaqartarnissaq, ingerlatsinermut pilersitsinermullu aningaasartuutininik kiisalu pigisat nalillit ingerlaarnerannik takussutissiissallutik.
- 13.4 Naatsorsuutit peqatigiiffiup ingerlataanut akiitsuinullu, taassuma aningaasaqarnikkut inissisimanageranut kiisalu angusanut sapinngisamik piviusorsioortumik tikkuussisuussapput nakillilliniisassamut peqqussutit pisariaqartullu suliarineqarsimasut kiisalu unerartitat tunngavigalugit naatsorsuusiorneqartassallutik. Siulersuisut nakkutigisarissavaat naatsorsuutininik eqqortunik suliaqartarnissaq, ingerlatsinermut pilersitsinermullu aningaasartuutininik kiisalu pigisat nalillit ingerlaarnerannik takussutissiissallutik.
- 13.5 Sinneqartoorutaasinnaasut ukiumut tullermut naatsorsuusiorfimmuut nuunneqartarsinnaapput.
- 13.6 Siulersuisunut ulluinnarnilu aqutsisunut atugassanik kukkunersiuisoq kukkunersiunermit allattugaateqartitsisassaaq, taakkunanani allattassallugit kukkunersiunerit suut suliarineqarsimanersut, ingerlatseqatigiiffiullu naatsorsuusiorfianilu amigaateqartoqarsimappat suut amigaataanersut pillugit paasissutissat allattugaatigissallugit. Allattukkat tamarmik ulluinnarni aqutsisumit atsiorneqartassapput.

14 Aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusiaoq, peqatigiiffiup aningaasaataasa sumut inissinneqartarnerat atorineqartarnerallu

- 14.1 Siulersuisut nakkutigissavaat peqatigiiffiup ingerlanneqarnissaanut aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusioqarsimanissaa.

- 14.2 Ulluinnarni aqutsisup nakkutigissavaa peqatigiiffiup aningaasaatai aningaasanik inissiivimmut akuerisaasumut inissineqartarnissaat.
- 14.3 Peqatigiiffiup aningaasaatai inunnit ataasiakkaanit nammineq atugassanut atorneqartassanngillat, taamatutaaq ingerlatsinermi sinneqartoorutaasinnaasut peqatigiiffiup siunertassatut aalajangersagai naapertorlugit taamaallaat atorneqarsinnaallutik.

15 **Pisussaaffeqarnerit**

- 15.1 Peqatigiiffiup pisussaaffii taamaallaat taassuma pigisaanut nalilinnut attuumassuteqassapput. Tunissutit pillugit immikkut aalajangersakkat ataqqineqartassapput.

16 **Atorunnaarsitsineq**

- 16.1 Peqatigiiffiup atorunnaarsinneqarnerani pigisat nalillit akiitsut akilereerlugit sinneruttut siunertanut assingusunut atorneqartassapput.

Peqatigiiffik pilersinniarlugu siulersuisut 2011-mi aggustip 31-ianni ataatsimeeqqaarneranni tamanna aalajangerneqarpoq.

Immikkoortoq 3 januaarip 23-anni/apriilip 23-anni 2012 allanngortinneqarpoq.

Immikkoortoq 10.3 allanngortinneqarpoq immikkoortorlu 10.4 septembarip 26-anni 2012/februaarip 11-anni 2013 ikkunneqarluni.

Immikkoortut 1, 3, 4, 5, 10, 3, 16 allanngortinneqarput immikkoortullu 6, 7, 8 oktobarip 30-anni/novembarip 26-anni 2013 ikkunneqarlutik.

Immikkoortoq 3.2 apriilip 25-anni ikkunneqarluni.

Immikkortoq 3.7 marsip 19-ianni ikkunneqarluni.